

Transcription

Pressure and Solidarity in Art and Culture

ESER:

Herkese merhabalar, Radio Commons podcast'i deneme yayını dinliyorsunuz.
amberPlarform sunar

EKMEL:

RadioCommons küreselleşmenin, iklim krizinin, artan eşitsizliklerin ve hayatın reddine varan politikaların şu anda kültür ve kültür aktörleri için yeni olasılıklar üzerine düşünmeyi öneriyor.

ESER:

RadioCommons (Müşterekler Radyosu) platform olarak tasarlanmış, Avrupa menşeli, çevrimiçi bir podcast yayınıdır.

EKMEL:

RadioCommons demokratik ve eşitlikçi bir küreselleşme için düşünen ve eyleyenleri bir araya getirmeyi; bilim, sanat ve kültür alanlarında erişimi, iletişimi ve dayanışmayı arttırmayı; çok kültürlü ve çok sesli bir konuşma ortamı yaratmayı hedefliyor.

ESER:

RadioCommons bir biri ile iletişim içindeki otonom aktörlerin bir araya geldiği bir ekosistemdir, ittifaklar yaratmakla ilgilenir.

EKMEL:

Radio Commons sınırlı zamanlarda çevrimiçi kanallardan yayın yapar; programa ve podcast arşivine radio-commons.eu web adresi üzerinden erişilebilir.

EKMEL:

İNGİLİZCE ÖZET

Pressure and Solidarity in Art and Culture

In the last decade, working in the art and culture field in Turkey but also globally became increasingly difficult. Art workers are under pressure on every possible front. The pressure manifests itself clearly in some cases like censorship incidents, court cases, and unlawful detentions but mostly is invisible and normalized through widespread self-censorship and precarious working-and-living conditions. The actual cases and methods may differ from country to country, but the pressure is global.

With the epidemic, especially the economic aspect of this pressure became more widespread and deepened, but at the same time inevitably became visible. The dreaded potentials of precarious working and living conditions suddenly came true. However, in this period, the

real change in art and culture is the emergence of ingrained solidarity movements simultaneously and networked

In this two-hour radio broadcast titled "Pressure and Solidarity in Art and Culture", we will talk about the current cases of political and economic pressure, and try to give an overview focusing on the growing solidarity movements in art and culture. We have a special concentration on the pandemic.

This broadcast is in Turkish, you can find the English dubbed version on radio-commons.eu in the post titled Pressure and Solidarity.

ZEYNEP:

Radyo Commons'un içeriği Fransa'dan Relais Culture Europe , [La Gare Mondiale](#), [LabEurope La Réunion](#), [Les Moulins de Paillard](#) , İtalya'dan L'assemblea delle lucciole/[Diaria](#), İngiltereden [Out.Side.Film](#) ve Türkiye'den amberPlatform ortaklığında oluşturuluyor.

EKMEL:

Ortaklar içeriği işbirliği içinde ama otonom olarak hazırlıyorlar. Radyo Commons italyanca, Fransızca, İngilizce, Türkçe ve arapça olmak üzere şu anda beş dilde yayın yapıyor; ortaklar çoğaldıkça yayın dilleri de artacak.

Belirli bir hedef kitlesi yok, zaman içinde çok dilli çok kültürlü bir izleyici kitlesine ulaşmayı hedefliyor. Ama her program çeşitli kolaylaştırıcı yöntemlerle içeriğinin ingilizce olarak da takip edebilmesini sağlamaya çalışıyor.

Editörlerin seçimleri doğrultusunda müşterekleri merkeze alarak güncel ve önemli buldukları sosyal odaklı konuları işliyor her program. Program içerikleri 97'de ölen İtalyan sosyal aktivist Donila Dolci'den , Sheffield'de Ortak Mutfak ve Gıda konusu etrafında aktivizmin tarihi ve bugününe, Ortadoğu ve Kuzey Afrikada Hikaye anlatıcılığı ve aktivizme gibi geniş bir yelpazeye yayılıyor. amberPlatform olarak biz Kültür ve Sanat ortamında Baskı ve Dayanışma başlığı ile Türkiye'de alanda normalleşmeye başlayan baskı halini ve bununla baş etmeye çalışan bir yandan da birlikte gelişmekte olan dayanışma ve örgütlenme pratiklerine bakıyoruz.

Özetle Radio Commons daha demokratik, barışçıl, eşitlikçi, canlı ve cansız çevresiyle uyum içinde bir yaşam için müşterekleri öne çıkaran, sosyal odaklı bir yayın

ESER:

Bu podcast yayını boyunca duyacağınız sesler ise amberplatform ekibinden :

Ekmel Ertan,
Eser Epözdemir,

Zeynep Okyay,
Ve Seçil Yaylalı,
ve

yayınının ingilizce versiyonu seslendirecek olan Nafiz Akşehirlioğlu'na ait.

Programın bölümlerine göz atalım, açılışı Ekmel Ertan ile yapıyoruz:

EKMEL:

“Kültür ve Sanat ortamında Baskı ve Dayanışma” barış ve demokrasi için adaletsizliğin ve ayrımcılığın, ayrıştırıcı politikaların ve sömürünün normalleştirilmesine karşı bir ses daha yükseltmeye çalışıyor. Program baskının biçimleri ve yöntemleri üzerine Susma Platformundan Kültürün Kaan Akbulut ile yaptığımız konuşma ile başlıyor. Son üç yıldır kültür sanat ortamı ve sivil toplum üzerinde tehditi sürekli ve canlı tutan Osman Kavala'nın tutukluluğunu Anadolu Kültür Genel Müdürü Asena Günal ile konuştuktan sonra kültür kurumlarından bağımsızlara türkiye’de güncel sanat alanına Sanat Tarihçisi Osman Erden ile bir bakış atıyoruz.

ESER:

Ekmel’in söyleşilerinin ardından dayanışma üzerine farklı bir bakışla Zeynep Okyay’ın hazırladığı dayanışma sözlüğü yer alacak.

ZEYNEP:

Aynı kavramlar farklı insanlara farklı farklı şeyler çağrıştırabiliyor, bu bir zenginlik ama acaba aynı zamanda yanlış anlaşılmalara da sebebiyet veriyor mu? Dayanışma ne gibi değerler, kuramlar, olaylarla ifade buluyor. Dayanışma yöntemlerimizi bunları inceleyerek geliştirebilir miyiz? dayanışma sözlüğü bunu araştırıyor. Çok sesli bir intro ve kısa bir dayanışma tanımından sonra bir başlangıç mahiyetinde beş terim öneriyor.

ESER:

3.bölümde ise

Seçil Yaylalı,

dayanışmaya odaklanıp bu sefer Avrupa üzerinden dayanışma ağları ve yapılarından bahsedecek.

SEÇİL:

Baskı ortamına bakıp problemi tanımlamak aslında bir başlangıç noktası

Asıl çözüm: destek ve dayanışma.

Son zamanlarda dikkatimizi çeken dayanışma ağları var.

Biz burada bu ağların yapılarına bakacağız,

etki alanlarına inceleyeceğiz.

İtalya, Yunanistan ve Türkiye’den

Dayanışma ve örgütlenme örnekleri üzerinde duracağız.

ESER:

Seçil Yaylalı'nın derlemesi ardından, ben Eser Epözdemir, bu podcastin son kısmında size pandemi sürecinde Türkiye'de kültür sanat alanında dayanışma anlamında yapılan işbirlikleri ve girişimlerinden bahsedeceğim. Bu işbirliği ve dayanışma hareketlerinin yanı sıra araştırmacı Eda Yiğit'in "PREKARYANIN GÖRÜNMEYEN ÖZNELERİ: PANDEMİ SÜRECİNDE SANATÇILARIN DURUMU" başlıklı söyleşisini de yayının son kısmında duymanız mümkün.

EKMEL:

Son on yılda Türkiye'de sanat ve kültür alanında çalışmak giderek zorlaştı. Sanatçılar ve sanat profesyonelleri, mümkün olan her cephede baskı altındalar. Baskı sözcüğü bazılarında fazlaca abartılı gelebilir zira, baskı kendisini bazı durumlarda ve bazı kesimlere açıkça gösterirken çoğun görünmez ve normalleştirilmiş durumda. Sansür olayları, mahkemeye taşınan vakalar, hukuksuz tutuklama ve alıkoymalar baskının açıkça görüldüğü durumlar. Öte yandan ciddi ölçüdeki yaygın otosansür ve onun sebep olduğu eylemsizliğe ve üretimsizliğe varan isteksizlik bu baskı ortamının görünmeyen tarafını oluşturuyor. Ama o kadarla da kalmıyor, neoliberal politikaların sonucunda özelleşme ve şirketleşmenin hakimiyeti ve sanat ortamındaki düşük ücretli ve güvencesiz çalışma koşulları, baskının diğer boyutlarını oluşturuyor.

Öte yandan salgınla birlikte sanat ortamındaki güvencesiz yaşama ve çalışma koşullarının korkunç potansiyelleri gerçeğe dönüştü. Baskının ekonomik boyutu yaygınlaştı ve derinleşti, ancak aynı zamanda kaçınılmaz olarak görünür hale geldi. Bazı ülkelerde, refah devleti acıların ve eşitsizliğin bir dereceye kadar hafifletilmesine yardımcı olurken, Türkiye'de sanat emekçileri yalnız bırakıldılar. Bununla birlikte, sanat ve kültürdeki asıl değişim, eş zamanlı ve tabandan örgütlenen ağlarla dayanışma hareketlerinin ortaya çıkmasıydı.

SOLIDARITY INTRO

EKMEL:

Sanat ve kültür alanı sadece Türkiye'de değil, tüm dünyada baskı altında. Ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye baskının koşulları ve biçimleri değişiklik gösterse de genel perspektifi pek değiştirmiyor. Global ekonomik sistemin dayattığı bu baskının temel olarak 3 başlık altında ele alınabileceğini düşünüyorum: popülist otoriter yönetimlerin sanat ve kültür alanındaki sansür ve zorlamaları; sanat alanındaki özelleşme ve şirketleşmenin hegemonyası; sanat ve kültür profesyonellerinin güvencesiz yaşam ve çalışma koşulları.

Sürekli ekonomik kriz ve baskıcı rejimlerle yaşayan az gelişmiş ülkelerde sosyal odaklı sanat ve kültürel aktivizm gibi ve genel olarak ticari sanat piyasasının dışında kalan güncel sanat pratikleri için daha az imkan var. Dini köktencilik ve milliyetçilik, güncel sanatı

desteklemiyor ve hatta Avrupa'nın bazı "demokrasilerinde" veya Ortadoğu'nun açık otoriter rejimlerinde Zaman zaman Türkiye'de de olduğu gibi dÜşmanlığını açıkça ifade ediyor. Popülist otoriter yönetimler tam da kapitalizmin açıklarını örtbas etmek için iktidardalar. Ne kapitalizmin ne otoriter iktidarların eleştiriye toleransı var. Türkiye'de de durum ne yazık ki farklı değil.

Türkiye'de kültür sanat ortamındaki baskının hallerini Susma Platformu'ndan Kültigin Kaan Akbulut'la konuştuk.

EKMEL:

Kültigin Akbulut'la konuşmamız bu kadarla kalmıyor. Sohbetimize baskının diğer güncel yöntemlerinden, Osman Kavala'dan, bağımsızlardan, örgütlenmenin nasıl bir güç haline gelebileceğinden ve bunun örneklerini yakın zamanda başarıyla gösteren Tiyatro Kooperatifinden; bir model olarak onları takip eden yayıncılar kooperatifinden söz ettik. Çağdaş sanat alanında çalışanlar için de bunların kıymetli deneyimler olduğunu konuştuk. Pandemi döneminde açıkça görünür hale gelen güvencesizlik ve yeni bir umut yaratan dayanışma hareketlerini konu ettik. Son bölümde de kurumların ve ticari sanat piyasasının yarattığı dar bakış açısı ve tek varoluş modeli olarak sunulan çerçevelerin genç sanatçıları boğduğunu ve yeni arayışların gerekli olduğunu konuştuk; daha doğrusu Kültigin anlattı ben sordum ve dinledim. Bu konuşmanın tümü bu yayına da ulaşabileceğiniz - ingilizce yazımı ile radio-commons.eu web adresinde Kültür ve Sanat alanında Bakı ve Dayanışma postunda diğer kaynak, kredi ve referanslarla birlikte bulunabilir. Dinleyiniz.

ZİYNER
Deneyimlik

Dayanışma, işbirliş ve dayanışmaların duyu,düşünce ve ortak çıkarlarda birbirine karşılıklı bağlanması
Dayanışma ödeneği; örgensel dayanışma; toplumsal dayanışma (TDK)
dayan – dayanış – dayanışma

Dayanışma bir nesneyi öğrenmek için Tarihçi Zeynep Güneş, Ayar Güneş, yayıncıdan Faal'dan ünle karşılı ve
Tarihçi Zeynep Güneş, Ayar Güneş, yayıncıdan Faal'dan ünle karşılı ve
Tarihçi Zeynep Güneş, Ayar Güneş, yayıncıdan Faal'dan ünle karşılı ve

EKMEL:

2011'de kurulan ve 2000 yılından başlayarak sansür vakalarını araştıran Siyah Bant cezalandırma, yasaklama, hedef gösterme, tehdit etme, korkutma, aşağılama, engelleme, saldırı, gayri meşrulaştırma, ötekileştirmeyi sansürün somut yöntemleri olarak sıralıyor. Son üç senedir Osman Kavala'nın tutukluluğu yepyeni bir yöntem olarak bunlara eklendi. Adeta kültür sanat alanına ve sivil topluma yönelik tehdidi sürekli olarak canlı tutan ve hepimizi büyük bir çaresizlik içerisinde kıvrandıran yeni bir yöntem. Osman Kavala'nın tutukluluğunu iş arkadaşı ve Anadolu Kültür genel müdürü Asena Günel ile konuştuk.

ZEYNEP:

Mekanik dayanışma

Organik dayanışma

Durkheim toplumsal dayanışmanın gelişmemiş toplumlarda "mekanik dayanışma", gelişmiş toplumlarda ise "organik dayanışma" şeklinde ortaya çıktığını belirtir.

İş bölümünün oldukça sınırlı olduğu toplumlarda mekanik dayanışma görülür. Bireyler birbirlerinden çok farklılaşmamışlardır. Benzer etkinliklerde buldukları için bireysel eylem kendiliğinden kolektif kimliğe dönüşür. Bu toplumlarda cezalandırıcı hukuk uygulanır. Herkesin kabul ettiği ortak değer sistemine karşı yapılan bir davranış, ortak ahlaka karşı işlenmiş bir suç olarak kabul edilip şiddetle cezalandırılır.

Organik Dayanışma ise geleneksel toplumlardaki benzerliğe dayalı dayanışmanın yerini, farklılaşmaya dayanan organik dayanışma alır. Bireyler farklı oldukları için bir konsensüs oluşturmak zorunda kalırlar. Toplumun bütünlüğü insanların uzmanlaşması ve diğer uzmanlık hizmetlerine ihtiyaç duymaları ile sağlanır.

Organik dayanışmanın olduğu toplumlarda hukuk da değişir ve onarıcı ve iade edici hukuk gelişir. Ortak değerlere karşı işlenen suçlar şiddetle cezalandırılmaz. İşlenen suça karşı hukuk uygulanmasından mahkemeler, güvenlik güçleri ve iade edici kurumlar sorumludur. Toplumdaki artan uzmanlaşma ile tutarlı şekilde toplumsal hukuk da uzmanlaşır.

EKMEL:

Güncel Sanat ortamı, Türkiye'de de, Avrupa'da veya Avrupa'nın periferisindeki ülkelerde de farklı düzeylerde oluşmuş durumda. Genel olarak güncel sanatın geliştiği ülkelerde sanat pazarı da gelişmiş oluyor ya da tersi; ikisi arasında somut ve karşılıklı bir ilişki var. Zira sanat pazarının gelişmiş olması o ülkede kapitalizmin tüm kurumlarıyla olgunlaştığına işaret ediyor ki bu güncel sanatın da varlık nedenini oluşturuyor.

Güncel sanat günümüz ekonomik ilişkilerinin bir ürünü; bugün sanattan söz ettiğimizde karşımıza çıkan çoğu kurum, hizmet ve ürün de öyle. Dolayısı ile sanat pazarı da.

Sanat ortamı sanat pazarı ilişkisini netleştirmek için şu örneği verebilirim belki. Zorlu Performans Sanatları Merkezi'nin Gelecek Anlatıcıları Webinar Serisinin "Türkiye Kültür ve Sanat Kurumları Arasında Dayanışma" oturumunda Borusan Sanat'ın yöneticisi Ahmet Erenli "Digital, evet, olacak yine, ama digital artık bedava olmayacak" diyor moderatörün "en temel nokta" yorumundan sonra "Kasım ayında tekrar dijital yayınlara başladığımızda bunları ücretsiz ve bedava vermeyi hiç düşünmüyoruz" diyerek net bir tavır koyuyor. Bu tavır iki şeye önemli vurgu yapıyor aslında. Bir yandan dijital devrimle internetin diğer şeyler yanında kültür ve sanata erişimi demokratikleştireceği konusundaki ütopyik beklentimizin ne yazık ki gerçekten ütopyik olduğunu diğer yandan kültür sanat alanındaki şirketleşmenin kültür ve

sanatı paraya çevirme konusundaki kararlı tavrını gösteriyor. Bu yaklaşımla, kültür ve sanat sözcüklerinin getirdiği yüceltmeyi ihmal edip kültür sanat işletmeleri ya da şirketleri olarak anmak daha doğru bazı kurumları. Bu aile şirketleri ve bağlı kültür işletmeleri hem içinde zenginleştikleri topluma sorumlulukları olduğunu hem -hele hele ülkemizin şu anında- toplumun kültürel zenginliğinin onların var oluşunun garantisi olduğunu, öte yandan da kültür sanat alanına yapılan yatırımın farklı biçimlerde geri dönüşü olacağını unutmuş gibiler. Bu konuşmada ilginç olan bir başka şey de başlığındaki dayanışma sözcüğü. Konu pandemi ve ekonomik zorluklar olunca -belki sadece bir panel başlığı olduğunu kabul etsek bile- ortaya çıkan dayanışma, ülkenin kültür sanat ortamını pandemiden daha köklü biçimde tehdit eden demokrasi sorunlarında, mesela Osman Kavala'nın tutukluluğu halinde neden ortaya çıkamadı, çıkamıyor?

Bu soruları akılda tutarak Türkiye kültür sanat ortamının gündemini yakından takip eden Sanat Tarihçisi Osman Erden ile yaptığımız konuşmaya geçelim.

ZEYNEP:

Küçülme :

Kökeni Türkçe

Küçülmek işi.

Ekonomik büyüme, finansal istikrar, fiyat dengesi ve istihdamın artması gibi hedeflere ulaşmak için paranın elde edilebilirliğini ve maliyetini etkilemek için alınan kararları ifade eder. Küçülme terimi ise ekonomik büyüme karşıtı olarak önerilmiş, ilk defa André Gorz tarafından 1972 yılında kullanılmıştır.

Toplumların daha az kaynak tüketeceği ve farklı örgütleneceği bir dünyayı işaret eder. Yine de buradaki küçülme azlıktan ziyade farklılık bağlamında kullanılır. Küçülme farklı bir dünyayı deneyimleme şeklidir. Büyümenin sıkı sıkı bağlı olduğu metalaşma olgusunun yok ettiği manevi değerleri, imeceyi, onarma pratiklerini, özerkliği ve böylece dayanışma ve müştereklerin etkin olduğu yeni bir siyaseti önerir.

Tabandan örgütlenen kent bahçeciliği, kolektif fırın, kolektif mutfak, kooperatifler, toplum para birimleri, zaman bankaları, takas pazarları gibi yeniden pratiğe sokulan ekonomi modellerine olanak sağlar.

EKMEL:

Yaptığımız röportajlarda ağırlıklı yer tutan bağımsızlar meselesine dönerek amberPlatform, PASAJ ve Halka Sanat inisiyatifiyle başladığımız ve genişleyen bir ekiple sürdürmeye çalıştığımız Bağımsızlar İndeksi çalışmamızdan söz edelim.

ZEYNEP:

Bağımsızlar İndeksi web tabanlı bir harita. Merkezde ve merkezin dışında faaliyetlerini sürdüren bağımsızları görünür ve erişilebilir kılmayı hedefliyor.

EKMEL:

ZEYNEP:

Bağımsızlar İndeksi fikir olarak 2015'te oluştu. PASAJ, amberPlatform ve Halka Sanat Projesi ile beraber. 2019'da çalışmaları somutlaştırdık. 6x6x6 ve Hayy Open Space de aramıza katıldı. Bir açık çağrı yaptık ve cevap verenlerle İstanbul'da ve İzmir'de 3 toplantı gerçekleştirdik. Daha katılımcı bir platform yaratmaktı amacımız. Toplantılara katılanlar oluşturduğumuz formlara bilgilerini girerek pilot veri tabanının oluşmasını sağladılar.

EKMEL:

ZEYNEP:

Son olarak SAHA'dan destek aldık. Bu destek hem web sitesi uygulamasını hem de projenin iletişim ayaklarını kapsıyor. Yakında web sitemizde bagimsizlar.org adresinde indekse ulaşılabilecek. Bağımsızların kaydolmalarını ve veri tabanına kendi verilerini girmelerini istiyoruz. Böylelikle haritalanacaklar. Sosyal medya çağrıları ile de bağımsızlara ulaşmaya çalışacağız. Aynı zamanda yerel toplantılar düzenlemek istiyoruz.

ZEYNEP:

Sivil İtaatsizlik

2 kelime

İtaat

Kökeni Arapça

boyun eğme, tav olma

Benzer sözcükler: itaatkâr, itaatsiz

Sivil

Kökeni Fransızca

yurttaşlığa ilişkin, medenî, kentsel,

askeri olmayan, üniformasız

yurttaşlığa veya kentliliğe ilişkin

yurttaş, hemşehri

Benzer sözcükler: sivil darbe, sivil polis, sivil toplum, sivilleşmek

Sivil itaatsizlik bireysel çıkarların ya da yalnızca bireysel kanıların temelde yer alamayacağı, ahlaken temellendirilmiş bir protestodur. Kural olarak önceden duyurulmuş ve polisçe kendi

akışında hesaplanabilir olan kamuya açık bir eylemdir. Hukuk düzenine olan genel itaate ilişmeksizin tekil hukuk normlarının kasıtlı olarak çiğnenmesini içermektedir. Sivil itaatsizliğin gerçekleştirdiği norm ihlali nihayet sembolik bir karakterdedir-zaten buradan protesto araçlarında şiddetsizlik sınırlaması doğmaktadır. (Jürgen Habermas)

Sivil İtaatsizlik ya da dört köşe bir delikte yuvarlak bir çivi olma özgürlüğü” ifadesi, Aldous Huxley - Cesur Yeni Dünya

Unsurları

Yasaya aykırılık,

Şiddetsizlik,

Kamuya açıklık,

Hukuk Devletine yönelik eğilim,

Hukuki yaptırıma katlanma rızası

Başlıca sivil itaatsizlik yöntemleri

Oturma

İşgal

Genel greve çağrı

İmza toplama

Yayınla kendini ihbar

Sınır geçme

Boykot

Ölüm orucu

Yasaklanmış sempati gösterileri

(TDK)

Antik Roma döneminden günümüze dek birçok sivil itaatsizlik eylemi örneği sergilenmiştir. Bu eylemler yasadışı ama meşru bir yapıya sahipken bu eylemleri gerçekleştiren bireyler ve topluluklar da eylemin yasadışı yapısı gereği cezalandırılacaklarının bilincinde hareket ederler. Bu tür eylemler kamusal vicdanı harekete geçirerek haksızlığa uğrayan tüm kesimler arasında politik bir işbirliği yaratmaya çalışır.

Sanatçılar, akademisyenler, küratörler, yazarlar ve eylemciler tarafından kurulan Occupy Museums, Liberate Tate ve Gulf Labor hareketleri de günümüz müzeciliğinin neoliberal sistemler ile kurduğu bağları eleştiriyorlar.

Fransa'nın başkenti Paris'teki Orsay Müzesi'nde, FEMEN aktivistleri müze yönetiminin cinsiyetçi uygulamasını soyunarak protesto etti.

Gulf Labor, Nepal, Sri Lanka, Hindistan, Pakistan ve Bangladeş gibi ülkelerden getirilen işçilerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi için Saadet Adası yetkilileri ile yaptıkları görüşmelerin sonuçsuz kalması üzerine 17 Ekim 2013'te yaptığı açıklamayla 52 hafta sürecek eylemlere başlayacağını duyurdu.

Altı yıl süren eylemler ve mahkeme süreci sonunda Tate, kamuoyu baskısına dayanamayarak 26 yıldır BP ile süren sponsorluk anlaşmasını 2017 yılında sonlandıracağını duyurmuştur. (e-skop)

SEÇİL

Aslında yüzyıllardır Anadolu topraklarında var olan bir dayanışma pratiği var, hepimizin bildiği imece. İmece daha çok kırsal alanda çok belirli bir amaç için bir araya gelme ve birlikte üretme/çalışma durumunu anlatıyor.

Modern hayatla birlikte, birlikte eylem içinde olmayı unutuyoruz, ta ki insan zor zamanlarla karşılaşınca kadar, zor zamanlar gelince de en başta tek olunamayacağını, zorluğu en kolay bir grup olarak yenebileceğimizi ve göğüs gerebileceğimizi ve bir grup olmanın, dayanışmanın önemini hatırlıyoruz. Bu dönemin kuşkusuz en büyük zorluğu, küresel anlamda da yüz yüze geldiğimiz covid-19 pandemisi. Birçok sektör için ağır geçen bu süreç sanat sektörünü de çok fazla yıprattı. Ve birlikten güç bulanacağımızı bir suru grup yeniden keşfetmiş oldu.

Türkiyede pandemi den önce de yapılanmaya başlayan bir Tiyatro kooperatifi var. Oyuncular tarafından kurulmuş bu kooperatif 13 bağımsız tiyatroların bir araya gelmesi ile oluşur. Hedefleri arasından kısa vadede tiyatrolarının üzerindeki yükü hafifletmek, orta vadede tiyatroların gelirlerini arttırmak ve uzun vadede de yasal mevzuat değişikliği yaptırabilecek bir kurum haline gelme isteği var.

Ekmel'in bahsetti Tiyatro kooperatifi sosyal bir kooperatif olarak plastic sanatlar alanında örnek alınacak bir çalışma. Pandemi ile ortaya çıkan bir başka grup ise "Omuz" bunu da birazdan Eser size daha detayli olarak anlatacak ama en önemli odak noktası Omuz'un sanat emekçilerinin imdadına koşuyor olması. Etkinliklerini dönemlere boluyor Omuz, ve farklı bireylerden aldığı desteği, daha sonra sanat emekçilerine ileten bir aracı görevi görüyor.

Şimdi bu noktada ben İtalya'dan Art workers Italia'i ve Yunanistan'dan Cultural Workers Alliance Greece'i size tanıtmak istiyorum. Türkiyeden Omuz'unda vurguladığı gibi bu iki grubun da ana odağında olan kişiler, sanat emekçileri. Her Zaman sanat alanında çok görünür olmasalar da , bir sanat sektörünün onlarsız olmayacağını bildiğimiz emekçiler, Bunlar kimler? sanatçılar, sanatçılar, küratörler, küratör yardımcıları, araştırmacılar, müze eğitimcileri, sanat yöneticileri, yapımcılar, ışık ve ses teknisyenleri, kayıt memurları, video yapımcıları, sanat eleştirmenleri, sanat yazarları, sanat tarihçileri, gözetmenler, kuryeler, galeri asistanları, proje yöneticileri, danışmanlar, koordinatörler, konservatörler, grafik tasarımcılar, illüstratörler, fotoğrafçılar, animatörler, stüdyo asistanları, iletişim ve sosyal medya yöneticileri ve basın ofisi personeli ve bir çoğu.

İlk olarak Art Workers Italia'ya değinmek istiyorum, Mart ayında salgının başlaması ile birlikte İtalya'da binlerce sanat emekçisi zor durumda kalıyor ve ekonomik sıkıntılar çekmeye baslıyor. Tabii ki bütün sergiler sanat ile ilgili etkinlikler iptal ediliyor.

Ama esas sorun bu degil. Zaten istikrarsiz yasam kosullari içerisinde bulunan bu sanat emekçilerinin gördükleri bir çok yapısal problemi ortaya çıkarıyor. Bunlar: sözleşmesiz çalışmak, ücretsiz emege karsi bagimlilik ve sömürü, sanat endüstrisinin asiri profesyonelleşmesi, servetin muazzam esitsizligi, hükümet ve mali düzenlemelerin gorece eksikligi. Bu sıkıntılardan ortaya çıkan problemle sanatçılar bir facebook grubu üzerinden kendi hikayelerini paylaşıyorlar ve bu hikayeler buyudukce gruba kendiliğinden eklenen 2000 kisi oluyor. Hukümetin sanat emekçileri için yeteri kadar etkin bir rol almadigini savunarak bir grup olma eylemine girişiyorlar. Şu Anda 5000 den fazla katliamcisinin olduğu bu grup ulusal ve uluslararası dayanisma aglarını ve destekleri ortaya koyuyor ve katılımcısı ile paylaşıyor. Art Workers Italia kendini soyle tanımlıyor. covid-19 pandemi krizine yanıt olarak ortaya cikan, resmi olmayan, otonom , partisan olmayan cagdas sanat emekçilerinden oluşan bir gruptur diyor.

Farkli farkli komiteler calisma gruplari farkli konular üzerinde çalışıyor. Bunların içerisinde editöryel birimler, istekleri ve korumaları dikkate alan bir birim, kar amacı gütmeyen derneklere odaklanan bir birim, yabancı modelleri inceleyen bir birim ve iletişimi nasıl guruteceklerini inceleyen bir birim ve İtalya'ya odaklanan bir birim var. Grubu kurmanın yanı sıra art workers İtalia, İtalya'da sanat iscilerinin karsilastigi sorunlari kısa ve öz bir şekilde özetleyen bir manifiesta yayınlıyor ve bunu ilk Mayıs Uluslararası İşçi Günü'nde Torino'daki Primo Maggio Cittadino sanal yürüyüşünde sunuyor. Simdi manifestoda yer alan hedeflere bir kulak kabartalım:

[GOALS OF AWI]

Our strategic perspective, in the short and long term, is to focus on the [RECOGNITION] of the profession of contemporary art workers, the [REGULATION] of employment relationships, the [REDISTRIBUTION] of resources, and the reform and [RESTRUCTURING] of the entire sector. Building upon previous efforts undertaken by others, Art Workers Italia is currently working in dialogue with several research institutions, universities, foundations, and cooperatives: to conduct [SURVEYS] designed to provide quantitative and qualitative information regarding contemporary art workers in Italy; provide training materials for professionals working within the sector; and develop a [CODE OF CONDUCT] specific to cultural work, that acknowledges its financial and value-extraction operations.

Yunanistan'da ise Cultural Workers Alliance Greece adi altinda baska bir grup ortaya cikiyor. Bunlar da pandemi ile biraraya gelen sanatçılardan ve sanat emeklilerinde oluşuyor. Ve ilk podcast yayınlarını yapıyorlar Hala bitmiş değil. Bu podcastin konusu “nextness-yanındalık”. Bu podcastin ilk podcast ilk bölümünü burada size dinletmek istiyoruz, kendi seslerinden kendi yaptıklarını çok daha iyi anlayabiliriz.

ZEYNEP:

Minör siyaset

2 kelime

Siyaset

Kökeni Arapça

at bakım ve eğitimi, seyislik

devlet yönetme, yönetim

Arapça sözcük esasen "seyislik, at bakımı" anlamındayken 11. yy dan önce 1. "reaya yönetimi", 2. "tenkil ve tedip etme, cezalandırma" anlamlarını kazanmıştır. 20. yy başlarından itibaren Türkçe kullanımda "siyasi parti işleri" anlamına gelir.

Benzer sözcükler: siyasetçi, siyaseten, siyasetname, siyasi, siyasiyat, siyasiye

Minör:

Kökeni Fransızca

küçük, daha küçük

Minör siyaset şiddetsiz, tepkisel ve çatışmacı olmayan, barışçıl ve dolaylı eylemleri benimseyen bir siyaset biçimidir. Farklılık ve eşitlik içinde çokluğu tanır. Eleştiri yerine hareketi, beklemek yerine yapmayı, hayırseverlik yerine dayanışmayı önerir

Eğitimden spora, otonom üretim deneyimlerinden ekolojiye, hafıza çalışmalarından göçmen ve sığınmacılarla dayanışmaya, hapisane çalışmalarından kentsel müştereklerin korunmasına, toplumsal cinsiyet eşitliğinden yerelde güçlenme faaliyetlerine dek birçok alanda, bir vakıf ya da dernek gibi tüzel kişiliklerde yahut mahalle inisiyatifi, gıda topluluğu gibi dayanışma ağlarında minör siyaseti var edebiliyorlar.

Minör oluşum ve pratiklerde insanlar, öncelikle basit ortak ilgiler, insani ihtiyaçlar ve değerler etrafında bir araya geldikleri için, imece usulü deneyimlerin, el birliğiyle bir şey yapmanın güzelliğini hissedebiliyorlar. Bir zaman sonra birbirlerinin majör kimliklerini öğrendiklerinde, artık onların ayırıcı, çatışmacı, kutuplaştırıcı etkisinde kalmayacak kadar güçlü bir hukuk aralarında çoktan gelişmiş oluyor. Onur Eylül Kara
(ortaklaşa.org)

ESER:

Merhaba, türkiyeden yaptığımız ilk Radio Commons podcast yayını dinliyorsunuz. Podcast'ın son yarım saatinde, pandemi sürecinde Türkiye'de kültür sanat alanında dayanışma anlamında yapılan işbirlikleri ve girişimlere odaklanan bir derlemeyi

dinleyeceksiniz. Bu derlemenin ardından süreçte yapılmış bir anket çalışmasını konuşmak üzere anketi hazırlayan araştırmacı Eda Yiğit ile yaptığımız söyleşi yer alacak. Sözünü edeceğim tüm başvurulabilir dayanışma girişimlerinin web adreslerini de programı dinlediğiniz Radio Commons sayfasında bulabilirsiniz.

Ancak Pandemi sürecinde dayanışmaya dair neler yapıldı sorusunu açmadan, bir toparlama niyetine pandemi öncesine bakmak, dayanışma ve kültür sanat sahnesi çerçevesini anlamamıza yardımcı olacaktır.

Kültür sanat dediğimizde görsel sanatlar, tiyatro, müzik gibi farklı başlıklar altında da ayırıştırıp üreticilerin emekçilerin karşılaştıkları zorlukları daha niş olarak tartışmak gerekir. Biz podcast yayının bu kısmında zamanımız elverdiğince görsel sanatlar alanına öncelik vereceğiz.

Sürece dair ve hatta genel olarak sanat camiasına dair öne çıkarılmasında fayda olduğunu düşündüğüm başlıklardan biri “iletişimsizlik”. Sanatçılar, kültür sanat kurumları, koleksiyoncular kültür sanat aktörleri arasında ki iletişim mesafesi, dayanışma kavramından bahsetmek istediğimizde daha da belirginleşiyor. Pandemiye dayanışmadan bahsetmeden önce yılların konusu olarak kültür sanat üretici ve emekçilerinin mücadele ettikleri sosyal güvencesizlik, erişilemeyen sağlık hakları, tam tanımlanamayan hukuki hakları ile ilgili karşılaştıkları problemleri de hatırlamamız lazım.

Temelde sanatçıların bir örgütlenme modeli altında birleş-e-memesi de karşılaştığımız bu olağanüstü durumda kültür sanat üreticisini daha da mücadele vermesi gereken bir hale soktu.

Başvurulacak bir merci olmaması, ya da birlikte hareket edememek zaten zor duruma düşen kültür sanat üreticisini özellikle de kurum temsili olmayan sanatçıyı çok olumsuz etkiledi.

Çeşitli kaynaklar ve uzmanlarla yapılan söyleşiler sanat piyasasının %70 gibi bir oranda durduğunu belirtiyor. Görsel sanatlar alanında aktif olarak üreten güncel sanatçılar, bu anlamda kültür sanat çevresi

herhalde 4000 kişiden de az bir nüfusa sahiptir. İnsan çokluğu anlamında yapılandırılmış bir birlik oluşturmak aslında mümkün. Ancak bir şekilde güç oluşturan bir birlik oluşmadı, oluşamadı. Hatta çeşitli birliklerin birbirinden haberi olmadığı durumlar da söz konusu. Bilgi erişilebilirliği ve paylaşımı özellikle telif konusunda da çok problemlidir. Sanatçıya, eleştirmene- örnekler çoğaltılabilir kültür sanat üreticisine katıldığı konferans, konuşma gibi bir etkinliklerde standart bir taban ücreti ödenmesi konusunda Yanılmıyorsam ilk olarak AİCA Türkiye bir çalışması sonrasında bir rakam telaffuz edildi, 2010 ların başında olmalı.

Şimdi biraz da Pandemi sürecinde ortaya çıkan girişimlere bakalım. Ekonominin neredeyse her sektörde büyük zorluklarla ilerlediğini biliyoruz. Özellikle sanat dediğimizde özel müzeler, kurumlar, galeriler, koleksiyonerlerin, bağımsızların desteğiyle ancak bir hareket

yaratılabilir, devletin desteği konusunda farklı katmanlarda şüpheler söz konusu, güncel olarak kadar da zaten maddi ya da maveni devlet desteği ile ayakta durduğunu söyleyecek bir sanatçı herhalde türkiyede yoktur. Bu girişimlerin içerisinde belkide en çok öne çıkarılması gerekenler bağımsız sanat inisiyatifleri.

Bağımsız sanat inisiyatifleri sürdürülebilirliğine destek olmak adına son yıllarda desteğini kuvvetlendiren SAHA Derneğinin adının altını çizmek lazım SAHA pandemi döneminde görsel sanatlar alanındaki sanatçı ve inisiyatiflere destek olmak amacıyla yeni bir fon oluşturdu. Haziran ayının başında yapılan açık çağrı sonunda 22 farklı sanat projesine destek verdi.

Pandemi dolayısıyla üretim süreçleri etkilenen sanatçılar ya da süreci konu etmek üzere üretmek isteyen sanatçılar bu fondan faydalandı. SAHA bu destek dahilinde Omuz adıyla kurulan fonun 2. Dönemine de destek oldu. İsmiyle çağrıştırdığı tüm pozitiflikle birlikte Omuz girişimi kendi deyimleri ile “Covid-19 sürecinde daha da görünür hâle gelen ekonomik eşitsizlik ve güvencesizlik ortamında dayanışma ağını güçlendirmek amacıyla” kuruldu. Omuz destek almayı ve destek vermeyi isteyen kişileri bir araya getirmek üzere bir dayanışma köprüsü. Başvurular iki ayda bir açılıyor ve destek alacak kişi sayısı destek verecek kişi sayısına göre belirleniyor, amaç her dönemde 100’er kişiye tek seferlik 1.000 TL destek aktarılması. Bu arada Omuz kalabalık bir ekip olarka koordineli çalışıyor

<https://omuz.org/> üzerinden ulaşmak mümkün,

Ve Belçika’da benzer ihtiyaçlar, dayanışma isteğiyle oluşturulan SOS Relief’e, kendilerine verdiği ilham ve destekten ötürü teşekkür etmeyi de ihmal etmemişler.

BİR başka destek programı ise **Ahbap**, Dirsek Teması ve Akıllı Baykuş ile yaptığı işbirliği kapsamında, COVID-19 sürecinde ücretsiz izne ayrılan, işini kaybeden, ekonomik sıkıntılar yaşayan 30 kültür-sanat sektörü çalışanına 500 TL nakit desteği sağlayacağını bildirmişti... eylül ortasına kadar başvurulabilir bir fon oluşturmuşlardı. Müzisyen, tiyatro/sinema sanatçısı, saha ve sahne çalışanları, ses ve ışık teknisyenlerini özetle sektör emekçileri için düşünülmüş bu fona destek için <http://ahbap.org/yardim> üzerinden detaylı bilgi edinmeniz mümkün.

Bir başka dayanışma platformu ise kurum temsili olmayan sanatçılara destek vermeyi amaçlayan bir girişim. Ekip, [#sanatadestekol](#), [#sanatadestekolalım](#), [#sanatadestekolun](#) hashtagleri aracılığıyla koleksiyoner ve sanatçıları bir araya getirmeyi üzere alternatif bir sanatsal dayanışma alanı yaratmak niyeti yola çıkmış, bunu da sanatçıların videolarını youtube kanallarına yükleyerek bilinirlik yaratmak kaydıyla yapıyorlar.

Contemporary Istanbul Sanat, Kültür ve Eğitim Vakfı açık çağrıyla, online bir girişimde bulunmuştu. Ssanatçı ve galerileri [#çağdaşsanatadestek](#) hashtag’i altında birleştirmek ve sanat izleyicisi de dahil ederek dayanışan, paylaşan bir ortam yaratmak adına Komisyon almayacağını da belirtmişti. Çeşitli galeriler (Galerist) süreçte komisyon almadan satmak için bir yapıt listesi oluşturdu, Galerist beklediğinden az talep karşılaştığını belirtti...

Sivil Toplum Destek Vakfı da Türkiye’de kurulmuş kültür-sanat kurumları ve kültür-sanat alanında faaliyet gösteren STK’ların başvurabileceği çeşitli fonlar sağlıyor; detaylıca incelemek gerek, onlara da <http://siviltoplumdestek.org/kultur-sanat-fonu/> adresinden ulaşabilirsiniz

Haziran ayının sonunda yayınlanan haberlere göre İBB de kültür sanata destek olmak adına bir paket hazırlamaktaydı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) pandemi sürecinden olumsuz etkilenen kültür sanat sektörü için bir destek programı hazırladı. Tiyatrolar, sinemalar ve bağımsız sanatçılar hem sahne imkânları sunularak hem de dijital yayımlarla desteklenecek diye bildirmişlerdi.

Ve tüm olumsuzluklara , gösteri sanatları alanında çıkan yeni düzenlemelerle bir açılıp bir kapanan etkinlik mekanlarına rağmen şehir tiyatroları eylül ayında açıldı ve gösterimler başladı.

Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği (USPD) Kültür Bakanlığı'na Mayıs ayında bir çağrı yapılmıştı. UPSD, bir sunumu ile kültür sanat çalışanları ve emekçilerinin (sanatçılar, sanat insanları, küratörler, sanat emekçileri, eleştirmenler vb) pandemi döneminde ihtiyacı olan fonu sağlamaları için bakanlığa taleplerini bildirmişti...

Açık çağrı daveti ile tamamlayalım: Allianz Kültür Vakfı ile ortak olarak, Tarabya Kültür Akademisi sonbahar itibariyle ilk kez Türk-Alman sanatçı ikililerine ortak yapım bursları veriyor Ortak yapım burslarına ilk kez Ekim 2020’de gerçekleşecek olan bir sonraki açık çağrı kapsamında başvurulabilecek.

Bu derlemenin ardından Araştırmacı ve sanatçı Eda Yiğit olan söyleşiye kulak vericez,

ZEYNEP:

Kooperatif:

Kökeni Fransızca

Birlikte çalışan işçilerin kurduğu dayanışma şirketi

Benzer sözcükler: kooperasyon, kooperatifleşmek

(*Nişanyan*)

Gıda kooperatifi, Mesleki iş birliği kooperatifleri

Dayanışma ekonomilerine verilebilecek en önemli örneklerden biri kooperatiflerdir.

Kooperatifler yeni ya da oluşum aşamasında yapılar değildir. Günümüz ekonomik ortamına ise baskın özellikleri alternatif bir ekonomik yaklaşım önermesi açısından önemi giderek artmaktadır. Üretici / tüketici kooperatifleri, toplumsal ihtiyaçlara odaklanan kooperatifler,

ekonomik açıdan dışlanmış grupları destekleyen kooperatifler bulunur.

(*Dayanışma Ekonomileri, Aslihan Aykaç*)

Urta'da da erkek egemen bir köyde kadınlar damla sakızı üretimi için bir kooperatif kurdu.

<https://www.birgun.net/haber/aracisiz-modelin-adresi-kooperatifler-264227>

Mondragon İşçi Kooperatifi

Özgür Kazova Tekstil Kooperatifi

1995 yılında Uluslararası kooperatifler birliği kooperatifçiliğin yedi ilkesini kabul etmiştir:

Gönüllü ve herkese açık üyelik.

Üyeler tarafından gerçekleştirilen demokratik kontrol.

Üyelerin ekonomik katılımı

Özerklik ve bağımsızlık.

Eğitim, öğretim ve bilgilendirme.

Kooperatifler arasında işbirliği.

Topluma karşı sorumlu olma.

(TDK)

Kooperatif yapılanmasıyla, ortaklarımıza ekonomik yarar sağlayacak projeler geliştirme ve birlikteliğin gücünü kullanma imkanına sahibiz. Tiyatro Kooperatifi

ESER:

Odağımızda “PREKARYANIN GÖRÜNMEYEN ÖZNELERİ: PANDEMİ SÜRECİNDE SANATÇILARIN DURUMU” başlığını taşıyan ARAŞTIRMA ANKETİ, sanatçıların var olabilmesi için ihtiyaçlarının tespiti, örgütlenme meselesinin nasıl şekillendiği ya da şekillenmeye ve daha fazlası var.

ZEYNEP:

Ve bitirirken

insan olmayanla dayanışma

insan olmayan

2 kelime

İnsan olmayan, insan olarak kabul edilebilecek bazı özellikler gösteren ancak insan olmayan herhangi bir varlıktır. Terim, robotlar veya araçlar gibi insan zekası ile geliştirilmiş nesnelere atıfta bulunabilir.

Birbirinden ayrı fakat derinden ilişkili varlıklar arasındaki bağlılığı doğru olarak tanımlayan sözcük dayanışma sözcüğüdür. Simbiyotik yaşamın her ölçekteki paramparça kusurluluğu

olmasa dayanışmanın Hiçbir anlamı olmaz Simbiyotik yaşam kendini dayanışmayla ortaya koyar ve bu şekilde ses çıkarır Dayanışma da ancak bu şekilde işler Timothy Morton

Afrika'da Bantu dilini konuşan halkların felsefesi Ubuntu'nun temelinde bir insan başkalarıyla ilişkileri ve karşılıklı bağımlılıkları sayesinde vardır ve varolur. Burada kullanılan başkaları kavramı insan olmayan bütün varlıkları kapsar ve doğaya özen göstermekle doğrudan ilgilidir.

‘İnsan haklarına sahip insan olmayan ilk varlık’: Ganj Nehri de ‘canlı’ kabul edildi

Kararı alan yargıçlar, Yeni Zelanda’da Maori yerlileri tarafından kutsal kabul edilen Whanganui nehri için alınan kararı emsal gösterdi.

Arjantin'de mahkemenin 'insan olmayan kişi' olduğuna hükmettiği orangutan Sandra, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki (ABD) yeni adresine taşındı.

ESER:

Radyo Commons amberplatform yayınına dinlediniz.

Hoşcakalın.